

Efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis
Alþingi
150 Reykjavík

Umsögn um breytingar fjármálaráðherra dags. 19.4.1996 á frumvarpi til laga um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins

I.

Með bréfi af myndsendi dags. föstudaginn 19. apríl 1996 óskar Efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis eftir umsögn Bandalags háskólamanna um breytingar fjármálaráðherra á framlögðu frumvarpi til laga um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins, 372. mál. Engar skýringar fylgja með breytingartillögum fjármálaráðherra.

II. Helstu atriði

Fjármálaráðherra leggur til að:

1. Felldur verði brott hluti setningar í 2. mgr. 7. gr. Bandalag háskólamanna vill af þessu tilefni ítreka þá afstöðu sína að frumvarpið dregur úr auglýsingaskyldu stjórnvalda og þessi breytingartillaga gengur enn lengra í ranga átt.
2. Brott falli orðið "*forstöðumanna*" í 3. mgr. 9. gr.: Bandalag háskólamanna skilur þessa breytingu þannig að bæði forstöðumönnum og fagráðherrum sé skylt að fara eftir reglum sem fjármálaráðherra setur en áður mátti skilja að aðeins forstöðumönnum væri þetta skylt. Þetta eykur miðstýringu fjármálaráðuneytis í öllum launaákvörðunum mjög mikið og gengur gegn meintri starfsmannastefnu ríkisins um valddreifingu og sveigjanlegt launakerfi.
3. Nýr ml. komi í stað 2. ml. 1. mgr. 10. gr. sem hljóðar svo: *Með hugtakinu "föst laun" er í þessum lögum átt við föst laun fyrir dagvinnu án viðbótarlauna skv. 2. mgr. Bandalag háskólamanna bendir hæstvirtri þingnefnd á að með þessari breytingu er verið að snúa algerlega við þeim viðhorfum sem gilt hafa um þetta efni í almennum vinnurétti. Þau eru að föst laun merki taxtalaun ásamt umsömdum viðbótargreiðslum. Höfundur frumvarpsins réttlætir tillögu sína í þessu efni með tilvísun í lög nr. 29/1963 með síðari breytingum en þar mun átt við 12. gr. um viðmið ellilífeyrisréttinda. Skv. 12. gr. skal miða ellilífeyri sjóðfélaga við "...föst laun fyrir dagvinnu .... samkvæmt kjarasamningum." Hér er átt við föst laun án allra viðbótargreiðslna. Röksemd höfunda frumvarpsins á því ekki við. Hins vegar verður að benda þingnefndinni að þessi breyting leiðir til skerðingar á starfskjörum skv. 34. gr. frumvarps um biðlaun og 35. gr. frumvarps um starfslokagreiðslur og 5. mgr. bráðabirgðákvæðis um biðlaun. Þetta stangast á við fullyrðingar í umsögn fjárlagaskrifstofu fjármálaráðuneytis (bls 37) um að réttur til biðlauna [verði] sá sami og í núverandi lögum. Skv. dómum HRD er túlkunin sú að yfirborganir (viðbótarlaun) teljist hluti af föstum launum skv. ákvæðum 1. mgr. 14. gr. gildandi laga og með þessari tillögu er því verið að skerða réttindi. Sérstök ástæða er til að benda á kvöð skv. 3. mgr. 35. gr. sem inna skal af hendi skv. þessari breytingu án viðbótargreiðslna.*

4. Benda má á að í 2. kafla kjarasamninga aðildarféлага bandalagsins um vinnutíma eru ákvæði sem fjalla um þetta efni. Eðlilegt er að um þetta efni verði samið enda gerir 1. mgr. 9. gr. l. nr. 94/1986 um kjarasamninga opinberra starfsmanna ráð fyrir því.
5. Snúið er við röð 8. og 9. tl. 1. mgr. og fækkað þeim stofnunum sem taldar eru upp undir öryggisþjónustu og fellt er brott í 10. tl. að þar sé aðeins átt við þá sem skipaðir eru í störf af Forseta Íslands. Bandalag háskólamanna lítur svo að með þessu sé stefnt að enn frekari fjölgun embættismanna og fylgir henni engin haldbær rökstuðningur. Bandalagið ítrekar það sjónarmið að miða beri við að mjög fáir séu í þessum hópi vegna þeirra skerðinga á mannréttindum sem hópurinn verður fyrir. Breytingin lagfærir heldur ekki það misræmi sem virðist ríkja á milli frumvarpsins og athugasemda. Í athugasemdum er gert ráð fyrir því að einungis þeir sem starfa í æðstu stjórnarsýslu ríkisins eða öryggisþjónustu skuli teljast embættismenn. Eftir þessar breytingar er með 22. gr. gengið ennþá lengra. Gengur breytingin af þessum sökum í ranga átt og lagfærir ekki vandamál sem fyrir eru í frumvarpinu. Sérstaka athygli vekur að fjármálaráðuneytið leggur til að starfsmenn Landhelgisgæslu og Almanna- og Almanna- og Almanna- ríkisins verði ekki embættismenn eins og áður var lagt til. Það er rökstutt með því að starfsmenn þessara embætta taki laun eftir mismunandi kjarasamningum. Sú röksemd á við um öll embættin sem upp eru talin í 22. gr. Hér virðist því ráða hrein hentistefna og það sjónarmið að ögra ekki stéttarfélögum með sérstaka þvingunarmöguleika.
6. Bandalag háskólamanna gerir engar athugasemdir við breytingar á 2. mgr. 23. gr.
7. Í a) lið er gert ráð fyrir að skylt verði eins og nú er að veita embættismanni áminningu ef honum er vikið frá um stundarsakir. Bandalag háskólamanna telur að eðlilegra hefði verið að breyta beint ákvæðum 21. gr. í þessa veru og ljóst má vera að 21. gr. getur ekki staðið óbreytt m.t.t. breytinga á 26. og 44. gr. frumvarpsins. Engar athugasemdir eru við b) lið. Bandalagið ítrekar enn afstöðu í fyrri umsögn til efnis þessara greina.
8. Bandalag háskólamanna gerir engar athugasemdir við tilgreindar breytingar.
9. Sjá athugasemdir í 3. tl. Bandalag háskólamanna ítrekar óánægju sína með efni 30. gr. sbr. umsögn bandalagsins.
10. Bandalag háskólamanna gerir engar athugasemdir við tilgreindar breytingar.
11. Viðbót við 1. mgr. 41. gr. Bandalag háskólamanna vill benda á að hugtakið *reynslutími* er ekki skilgreint í frumvarpinu né annars staðar í lögum. Bandalagið ítrekar óánægju sína með að fjármálaráðherra skuli fengið vald til að ákveða einhliða form og efni ráðningarsamninga skv. 2. mgr. 42. gr. frumvarps. Höfundur frumvarps virðist þó hafa velt málinu fyrir sér (sbr. undirstrikun í tilvitnun): "*Gerður skal skriflegur ráðningarsamningur .... þar sem meðal annars komi fram ráðningarkjör.*"
12. Hér er gerð hliðstæð breyting á 44. gr. og á 26. gr. Bandalag háskólamanna telur að eðlilegra hefði verið að breyta 21. gr., sjá umsögn í 7. tl.
13. Bandalag háskólamanna vill í ljósi tillagna í þessari grein um kjaraákvæðanir, sbr. einnig 9. gr. frumvarpsins, og m.t.t. efnisákvæða 22. og 23. gr. um hverjir teljist embættismenn benda á að frumvarpið er enn algerlega ófullburða og óásættanlegt um þetta efni og þessar breytingar bæta það ekki.
14. Í a) lið er breytt tilvísun í bráðabirgðaákvæði enda er tilvísun í 5. mgr. óþörf. Bandalag háskólamanna bendir á að aðferðin við framsetningu á þessu efni er hins vegar með endemum klúðursleg en fagnar þó breytingum á b) og c) lið enda hefði frumvarpið ella falið í sér enn fleiri gróf brot á stjórnarskrárvörðum réttindum en nú er. Bandalagið ítrekar þó enn að aðrar takmarkanir á biðlaunarétti í frumvarpinu eru ennþá til staðar og óásættanlegar.

Reykjavík, 24. apríl 1996

Martha A. Hjálmasdóttir

Martha Ásdís Hjálmasdóttir, formaður